

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Grigore Ureche

POVESTEA
ȘI
TOCMALA
ALTOR ȚĂRI
CE SUNT PRIMPREJUR

Lică Sainciuc

CARTIER *codobele*

POVESTEA ȘI TOCMALA
ALTOR ȚĂRI
CE SUNT PRIMPREJUR
cum nu se cade să nu pomenim
fiindu-ne vecini de aproape

Înlesnită pentru a se putea ceti în vacul XXI
& frumos împodobită cu șase hărți și alte zugrăveli
de către

Lică Sainciuc

*O caravană
de neguțători
pe Drumul Mătăsii*

Întăi cumu-i Țara Leșască

ȚARA LEȘASCĂ, sau cumu-i zic pre limba lor Polșca Zemlea, adecă țara câmpului îi zic, pentru loc tins i-au pus nume așa, ci nu pentru că doară este câmpie multă (că, în afără de câmpia Dașovului, câmp slobod și pustiu în Țara Leșască nu se află), pentru mulțimea de oameni, ce sunt sate pretutinderilea și târguri, ci numai pentru că-i loc tins.

Pentru aceea îi zic Țara Leșască, pentru că mai de demult o au fost chemând-o așa de pre numele lui Leh, fiului lui Elisei, nepotul lui Iavan, carele întâi acela au lăcuit pre acelea locuri.

Țara Leșască este țară mare dinspre miazănoapte, de se cheamă Borusia și Pomeria, iară dinspre răsărit Litva și Țara Mazoviei, dinspre amiazăzi Rusia, ce se hotărăște dinspre unguri cu Munții Ungurești, iară dinspre apus Lusatia și Slijia și Moravia, toate acestea cnezii, daca le-au supus craii lesești supt ascultarea sa, adecă Mazovia, Rusia, Prusia, Litva, au făcut tot un trup, din mădulăre multe, tot o țară și o judecată au.

Și nemeșii carei le zic șleahță, nu așa de crai ascultă, cum de lege, carele le-au făcut ei, de se judecă la scaunele cetăților — cineși la ținutul

Respect pentru oameni și cărți

ȚARA LEȘASCĂ
'SAU CUMU-I ZIC PRE
LIMBA LOR
POLSKA ZIEMIA

său. De acolo, cine nu va să-și ție de lege, volnicu-i fieștecine să-și îndelunge legea la alt scaun mai mare, alese în două locuri, la Liublin vara și la Petricov iarna, unde zic acelor legi tribunal. Acolo, de va avea și de crai ceva asupreală, fără nici o frică are voie să-l tragă la judecată, unde procuratorii vor răspunde pentru crai și de va avea strâmbătate, afla-va județ și dreptate. Nici pre un șleahțici nu-l va putea lega cineva, nici craiul singur, până nu-l va birui cu legea. Aceia nu dau bir nimărui, nu ascultă de altul, nici în oaste este dator să meargă, fără numai de bunăvoie, când va încăleca craiul și cu voia tuturor și cu plată.

Și când le va veni vreo nevoie de undeva, aceea este datoria lui crai, ca să dea știre la ținuturi, să se strângă la zi, care le va arăta. Și dacă se vor strânge și vor sfătui de lucrul ce le vor da știre, ei vor alege soli și vor trimite la *seim*, unde se vor împreuna cu toți solii ținuturilor, de vor sfătui de toate nevoile – ei deosebi și craiul cu sfatul său deosebi. Ce vor isprăvi peste zi, seara se vor împreuna cu sfetnicii ce le zic senatori și ce vor așeza până a se săvârși seimul, că stă seimul șase săptămâni, de alta nu vor sfătui, numai de ce va fi pricea întru dâșșii, până la săvârșit. Iară în ziua cea de apoi, de multe ori se tâmplă de nu vor putea lesne să tocmească ziua, toată ziua, uneori adaogă și noaptea, mai apoi pun și aleg dintre dâșșii carii vor fi cu sfat mai mare și ce le va părea lor, pre aceea stă.

La oaste nu merg ei singuri, ci, când trebuiește oaste, ei slobod la seim bir, de iau de pre vecinii lor, cu cât pot să-și ridice treaba mare ca aceea. Numai atuncea când vor vedea că trebuiește, și însuși craiul va

merge, însă numai până la margini, să-și apere țara, iară din afară nu sunt datori.

Leșii sunt oameni războinici, oameni învățați de carte, că pentru învățătura și a cărții, și a vitejiei nu li-i preget, nici de trudă, nici de cheltuială, ci înconjură țările de învăță, ca să deprinză tinerețile truda și la bătrânețe înțelepciunea, de care au nevoie mai mare.

Leșii n-au nevoie să strângă avere, că averea și strânsura o dau și o risipesc, lefecii mulți țin, după cât le este puterea și mai mulți. Nu este la dâșii rușine a fi dator, că niciunul, nici cei de frunte, nu este să nu fie dator și la iudei ocinele le zălogesc, și odoarele lor zălogesc la neguțatori, și le orânduiesc altora și mulți și de tot le pierd, hrănind gloate după sine, că pre cel ce strânge îl numesc iudeu. Stăpânilor cui

slujesc, sunt cu credință și, pentru numele lui și pentru cinstea, capul își pune. Pentru ruda sa și pentru seminția, cât de departe, stau cu dânsul până la moarte.

Au obicei leșii, nu ca grecii, după sfadă și după price, dacă-i vor împăca, nu va ținea pizmă, ci la nevoia lui ca drept un frate se va pune.

Craii nu ceia ce-s moșneni crăiesc, ci pre carile îl aleg ei. Nici altă voie mai mare are, fără numai ce sunt boieriile pre mâna lui, cui va vrea să le dea, le va da. Nici acele date nu poate să le ia, fără numai de viclenie spre țară, de-i va lua întâi capul cu județ, până nu va muri. Pentru aceea pogorând puterea și luând din mâna crailor, n-au voie să facă cui va vrea înaljosul¹ și să poată ațița după pofța sa răutăți țării, ci pentru frâu se țin fâlcile lor, că ar face multe răutăți. Și pentru aceea ridicând ei între sine răutățile sale, din puțin au crescut țara mare și se pot apăra de toți vrăjmașii săi. Și de la alții ce au luat, n-au dat, de la nemți Prusia, de la Mosc nu puțină țară au dobândit: Severia și Cernihovul și alte ținuturi.

Turcii, carii pre la alte țări au izbândit și au luat cetăți, iară la leși, de câte ori s-au ispitit, cu rușine s-au întors. Și la toate lucrurile sunt gata, și cu puterea, și cu gura gata sunt să se apere și Dumnezeu îi apără până acum, de poate zice fieștecine că sunt ca o fecioară neatinsă și nesilită. Numai rătarii îi cară în toate zilele de grumazi, că umblă la dâșii ca la sită.

¹ înaljosul — umilire, pagubă.

Au ieșii 2 arhiepiscopi și 11 episcopi și 3 episcopi la cneazia Litvei, 4 la livoni, fără mitropolitul de Chiu și alți episcopi ce-s pre ruși, de legea grecească, 16 voievozii de scaune în Țara Leșască, 5 la Litva, 3 la prusi și alții cineși pre la scaunele sale și 61 de caștaleani, iarăși boierii de scaun, iară starostii sunt mai multe.

Țara Leșască are ape mari: Visla care trece pe la Cracău și se pogoară pre la Varșav și la Torunea și la Gdanska dă în Marea Albă și șăici umblă multe pre dânsa. Este și San apă mare, care dă în Visla, iară dinspre Mosc – Niprul, iară apă mare.

Șlehtic